

Ishonch

Yurt taraqqiyoti yo'lida birlashaylik!

• O'zbekiston kasaba uyoshmalari Federatsiyasi nashri • Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqa boshlagan

Кувончбек ТУРАЕВ олган сурат

«Ишонч телефони» ИШОНЧНИ ОҚЛАЯПТИ

Муаммо ва ечим

Зулфия жуда қийналиб қолди. Бирор жойда ишлай деса фарзанди ҳали ёш, боз устига, кекса онаси бор, уни ёғиз ташлаб кетолмайди. Шунга қарамай, мавсумий ишга чишига мажбур бўлди.

Хар канча тиришмасин, камчиликларини бутлай олмади. Топгани ейиш-иччидан ортмади. Қийинчиликлар эса тугай демасди. Бир неча марта хокимликдан ёрдам сўради. Лекин фойдаси бўлмади.

Бир куни «Ишонч телефони»дан хабар топди. Шу заҳоти 1211 га сим кокди. Унинг мурожаати тегиши тартибда ўрганиб чиқди. Шахсий тасдиқловчи хужжати янгиланди. Шунингдек, вояга етмаган фарзандига нафака тайинланди.

Амударё туманида истикомат киливчи Сохиба Пирметова хам муаммолар гирдоига тушшиб котлантардан. Оиласа бузилган. Турмуш ўртоғи алимент тўлашда бош тортган.

Ўзбекистон касаба uyoshmalari Federatsiyasi kunu tun faoliyati kursatadigan qisqa raqamli

турли hududlariida, ollis va chekka qishloqlariida jašaётган хотин-қизлар

1211

«Ишонч телефони», яъни «Call-center»га мамлакатимизнинг турли hududlariida, олис ва chekka qishloqlariida jašaётган хотин-қизлар ўз муаммолари бўйича исталган вактда мурожаат қилишлари мумкин.

Фотима АБДУРАИМОВА
«ISHONCH»

КАСАБА УЮШМАСИДАН МИННАТДОРМИЗ

Софликни сақлаш ходимлари
касаба уюшмаси тошкент шаҳар
кенгаси «Ўзбекистон бўйлаб
саёҳат қил!» дастури доирасида
саёҳат уюштириди.

Тизимда меҳнат қилаётган ходимларнинг маданий хордиқ олишлари, тарихий жойлар билан танишишлари учун ушбу тадбирни ташкил этдик, - дейди Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Тошкент шаҳар кенгаси раиси Гулноза Тошшўлатова. - Хусусан, Бухоро вилоятiga 35 нафар, Хоразмга 54 нафар ходим саёҳатга бориши.

- 50 нафардан зиёд тибиётчи Хоразмда бўлиб, олам-олам завқ олдик. Бунинг учун жамоамистномидан ташкилотчиларга миннатдорлик билдирамиз, - дейди Республика ОИТСга қарши курашиб маркази касаба уюшмаси қўмитаси раиси Қодиржон Аббосов.

Раъно МАҲКАМОВА
«ISHONCH»

Касаба уюшмаси аралашгач...

Ўзбекистон касаба uyoshmalari Federatsiyasi Farfona viloyati kengashinining e'shi murojaaatchilar uchun doimo ochik. Йўлланган ҳар bir shikояt tegishi tarkibda ўrganilib, ijohib ҳal etilmoqda.

Касабa уюшmасi mas'ulularinining asosiy maqsadi ham shu aslida.

ҲЕЧ БИР МУРОЖААТ ЭЪТИБОРДАН ЧЕТДА ЭМАС

Масалан, ўтган олти ой мобайнida вилоят kengashiga korxona va taşkilotlarda band bўlgan hodimlaridan 180 ta murojaaat keliib tushgan. Ularning 135 tasi bўyicha xukukiy kўmак kўrsatili, 467 nafar fuksaroning xukukti tikklandi.

Шунингdek, shikoatlarning 34 tasi bўyicha tegishi tushuntirişlар berildi. Hodimlar xukuklарini ximoya kilişni kўzlab, ish beruvchilargar 18 ta takdimnomasi kiritildi. Shundan 16 tasi ijohib e'chim topdi.

Шу давр мобainida sudlarga 48 ta daъvo arizasi kiritildi. Buning natijasida, hodimlar foydasigiga 1 milliard 744 million 711 ming sўm (mazburiy proqul kunnulari uchun, yuz vaqtida tўlanchagan ish xalqlari va unga tenglashirilgan, sogligiga et-kazilgan zarar uchun tўlovlar) mablag undirildi.

Мансуржон УСМОНОВ,
Ўзбекистон касаба uyoshmalari Federatsiyasi
Farfona viloyati kengashinining
murojaaatlar bilan ishla shu bўyicha boish mutaxassisisi

НОҚОНУНИЙ БҮЙРУҚ БЕКОР Бўлди

Хатамбек Раҳмонов 2023 йилнинг 1 мартадан Asaka tumani uchida 53 umumta'lim maktabida ishlab kelaётган edi. Amma «mehnat shartnomasining muddati tugadi», degan vajz bilan direktor uni ishga kўymadi.

Xodim direktorning ustidan tegishi tarkibda sudga murojaaat kildi. Bunda X.Rahmonovga kasaba uyoshmasi kўmacki bўldi. Maylyum bўliishi, xodim noqonuniy ravishda ishdan bўshatilgan. Hususan, u bilan tuzilgan mehnat shartnomasi tegishi bўyurq bilan bekor kilingmagan. Bоз устига, shartnomasi muiddatasi tuziliшининг ўзи notug‘ri.

Sud ish beruvchi bilan xodim ўrtasida tuzilgan mehnat shartnomasini nomuylayin muddatiga tuzilgan, deb xisobladi va X.Rahmonovning ishga tiklash xakida қaror chickardi. Shuningdek, mazburiy proqul kunnulari uchun ish beruvchidan xodim foydasiga 733 ming 642 sўm ish xakki undiriliishi belgilanlandi.

Хабибилло УСМОНОВ,
Ўзбекистон касабa uyoshmalari
Federatsiyasi Anoijxon viloyati
kengashi mehnat xukuk
inspektorasi

ҲАМШИРАНИНГ ҲАҚИ ҚАЙТАРИЛДИ

Ҳазорасплик Зуҳражон Богибекова
Ўзбекистон касабa uyoshmalari
Federatsiyasiga iш ҳақини ололмаётgani bўyicha shikояt қildi.

Uning murojaaati asosida mas'ulular ishga kiriishi, surʼab-suriishiyo shuddi. Hazorasp tumani tibbiёт birlaşmasi bilan xodim ўrtasida 2023 йил 29 avgustda mehnat shartnomasini tuzilgan. Birlaşma boşligining 2024 йил 15 aprel dagi bўyurq bilan turuq taytiliga ketgan bosha kodingning ўrniga ishga tuzilgan. Biroq unga mart, aprel, may oyliari uchun ish ҳaқi tўlanmagan.

Ўрганиш natijalari asosida Hazorasp tumani tibbiёт birlaşmasi boşligi nomiga ёзма kўrsatmasi kiritildi. Shundan sўng, xodimiga уч ойлик ish ҳaқi, яъni 7 million 580 ming 685 sўm tўlab berildi.

Расулбек АЛЛАБЕРГАНОВ,
Соғлиқни saqlash xodimlari kasabab
uyoshmasi Respublika kengashinинг Xorazm
viloyati bўyicha mehnat xukuk inspektori

Қобуни «қалъа»
қанчалик ўзини
оклайди?

3-sahifada ўқинг...

Спорт
нимада
керак?

4-sahifada ўқинг...

Савол: Кўлчиллик иш берувчилик ваколати доирасидаги вазифаларга совукконлик билан қарайдиган ходимни ишдан бўшатмоқчи бўлса, унга нисбатан кетма-кет интизомий жазо қўллашади. Хўш, юнишади.

Аминжон НЕММАТОВ
Сирдарё вилояти

Жавоб: - Ҳакиқатан ҳам, кўпчиликда интизомий жазолар кетма-кет қўлланлиши шарт, деган нотуғри караш бор. Ўни биринчи марта интизомий кильмий содир қўлган шахсга ҳайфсан, сўнг жарима ва ниҳоят, меҳнат шартномасини бекор қилиш.

Аслида тегишли конунчиликка биноан интизомий жазоларни кетма-кет қўллаш шарт эмас. Уни кўллашаши содир этилган кильмишнинг оғир-енгиллиги, ҳолати, ходимнинг аввали иши ва хулк-автори хиобога олиниб, битта интизомий жазо билан масалани ҳал қилиши мумкин.

Савол: Ходимга иш ҳақининг 1 фоизи миқдорида жарима қўлласа бўладими?

Эркабек ТЎЛҚИНОВ
Тошкент вилояти

МУҲИМ МАСАЛАЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг Бухоро вилояти кенгашида кенгаш аппарати ходимлари, тармоқ касаба уюшмалари вилоят кенгашлари, бирлашган кўмиталар раислари иштирокида йиғилиш бўлиб ўтди. Уни Федерациянинг Мехнат инспекцияси бошлиги, Федерация раиси ўринбосари Қобилиён Қирғизалиев бошқариб, касаба уюшмалари ташкилотларида мурожаатлар билан бўйича янги тартиб ўйлашади.

Федерация ишчи гурухининг мазкур йўналишда Бухоро вилоятидаги ўрганишлари натижаси ҳақида маълумот берилиб, амалга оширилган ишлар этилрофидан сўнг мустақилликнинг 33 йиллигини кен нишонлашга тайёргарлик кўриш, бу борада тизимда амалга оширилаётган ишлар ҳамда маънавий-маърифиёт йўналишдаги фаoliyati мухоммаси ҳам кизғин кечди.

Йиғилишда мамлакатимиз касаба уюшмаларининг 120 йиллигини нишонлаш учун Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясида чора-тадбиirlар ишлаб чиқидаётгани, бу ишга бош кўшиш барчанинг муҳим вазифаси экани алоҳида таъкидланди. Галдаги масала, яъни давлатимиз раҳбарининг оқилюна сиёсати натижасида болалар меҳнати ва мажбурий меҳнатга бутунлай чек кўйилгани айтиб ўтилган тадбиirda бу ишлар самарадорлигини ошириш учун маҳсус тайёрланган инспекторлар мажбурий меҳнатни йўл кўйилмаслиги юзасидан тарfibot ишларини кучайтиши зарурлиги қайд этилди.

Чикканлар, болалар меҳнати ва мажбурий меҳнатнинг олдини олиш бўйича вилоят фаоллари учун ўкув-семинар ташкил этилиши, касаба уюшмаларининг жойларда мониторингда иштирок этиши бўйича ўз таклиф ва мулоҳазаларini билдириши.

Кун тартиbidagi масалalар юзасидan вiloят kengashi raisi M.Olimov ўz fikrilarini bildirgan. Йиғilišda masulullarga tashishi topshirkalar berildi.

Дилдора ИБРОХИМОВА
«ISHONCH»

Савол: Интизомий жазоси бор ходимга байрам муносабати билан мукофот тули берса бўладими?

Икром ТОИРОВ

Андижон вилояти

Жавоб: - МКнинг 299-моддаси 5-қисмiga кўра, интизомий жазонинг амал килиш муддати ичда ходимга нисбатан рағбатлантириш чоралари, шу жумладан, меҳнатга ҳақ тўлаш тизимига кирмайдиган ва меҳнат натижаларига асосланмаган мукофотлар (байрамлар, шу жумладан, касб байрамлари, юбилейлар муносабати билан ва ҳоказолар) кўлланилмайди.

Муҳим эслатма шундаки, меҳнатга ҳақ тўлаш тизимига кирмайдиган ва меҳнат натижаларига асосланмаган мукофотларни хамда меҳнатга ҳақ тўлаш тизимида назарда тутилган мукофотларни чалкаштираслик лозим!

МКнинг 252-моддасига кўра, меҳнатга ҳақ тўлаш тизимида назарда тутилган мукофот ходимни олдиндан белгилangan кўрсаткичлар ва шартларга эришишга унда мақсадида иш ҳақининг таркибига киритилган ҳамда ходимга асосий машидан (тариф ставкасидан) ташкири тўланадиган пул мукофотиди. Яъни агар ташкилотнинг мукофотлаш ҳақидаги тегиши низомларида алоҳида қоида белгиланмаган бўлса, интизомий жавобгарликка тортилган ходимларга меҳнатга ҳақ тўлаш тизимида назарда тутилган мукофотлар, устамалар тўланади.

Савол: Интизомий жазо қўлланилишидан аввал хизмат текшируви ўтказиши, тушунтириши хоти ва тилхат олиш шартми?

Икромжон СОЛИЕВ

Поп тумани

Жавоб: - Ҳар қандай ҳолатда иш берувчи интизомий жазо қўлланилишидан аввал хизмат текшируви ўтказиши мажбур эмас. Меҳнат кодексининг 303-моддасига кўра, хизмат текшируви ўтказиши иш берувчининг ҳукуки хисобланади.

Меҳнат кодексининг 344-моддасига ходимлар томонидан етказилган зарар ўрнини коплаш тўғрисидан карор кабубунишдан олдин иш берувчи етказилган зарар микдори ва келиб чишик сабабларини аниқлаш учун ушбу кодексининг 302-311-моддасидан назарда тутилган тартибда хизмат текшируви ўтказиши ва интизомий кильмish аникланса, тушунтириши хоти талаб килиши шарт.

Савол: Як инда менга нисбатан интизомий жазоси чораси кўлланиди. уни қанча муддатда олиб ташласа бўлади? Шу ҳақда тушунтириши берсаниз.

Азиз ХАЙДАРОВ
Бухоро вилояти

Жавоб: - Иш берувчи интизомий жазони ўз ташаббуси, сабаба уюшма кўмитаси ҳамда ходимнинг илтимосига кўра, бир йил мобайдатидан олдин олиб ташлаши мумкин. Бу раҳбарнинг бўйруғи билан расмийлаштирилиши керак (МКнинг 315-моддаси).

Кисқаси, интизомий жазони олиб ташлаш учун маълум бир муддат, масалан, 3 ёки 6 ой белгиланмаган. Иш берувчи жазони исталган вақтда олиб ташлаш ҳукуқига эга.

тилган таътилларда бўлган даврларда меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббусига кўра бекор қилиш тақиқланади.

Таътилдаги ходимга ҳайфсан, жарима тарзида интизомий жазо чорасини кўллаш бўйича қонунчиликда таътилдан-тўғридан тақиқ یўқ. Лекин жазо қўллашда МКнинг 313-моддасидаги қоидалар (ходимдан тушунтириши хоти олиш ва ҳаракатларга) риоҳ қилиш шарт. 314-моддага кўра эса ходим ёки таътилда бўлган даврда интизомий жазони кўллаш муддати ўтмай туради. Ходим таътилдан қайтгач, ҳайфсан, жарима тарзида интизомий жазо чорасини кўллаш мумкин.

Савол: Ходимга ҳам интизомий жазо қўллаб, ҳам мукофотдан маҳрум қўлласа бўладими?

Зокир ЙЎЛДОШЕВ
Узун тумани

Жавоб: - Ҳа!

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигига 1999 йил 14 июняда 746-сон билан рўйхатдан ўтган «Идоравий мансублиги, мулкчилик ва хўжалик юри-

тиш шаклларидан қатъи назар, корхона, муассаса, ташкилот ички меҳнат тартиби намунавий қоидалари»нинг 3.10-бандига кўра, ходимларга меҳнат интизомини бузганик учун интизомий жавобгарликдан ташкири, локал хўжжатлар билан бошқа таъсири кўрсатиш чоралари қўлланилиши мумкин (мукофотдан, ўйлик иш якунига кўра бериладиган кўшимча равватлантириши тўловларидан тўлиқ ёки қисман маҳрум қўлиш).

Умуман, мукофотдан маҳрум қилиш – интизомий жазо тури эмас, балки ходимга ҳукукий таъсири кўрсатиш чорасидир.

Демак, агар меҳнат тўғрисидаги қонунчилик ва меҳнат ҳақидаги бошқа ҳукукий ҳуҗжатларда назарда тутилган бўлса, ходимга ҳам интизомий жазо қўллаб, ҳам интизомий жазо хисобланмайдиган таъсири чораларини қўллаш мумкин.

Саволларга
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Мурожаатлар билан ишлаш шубъя мудири Гузалья РЗАЕВА жавоб берди.

Йиғилиш

Айни пайтда Тошкент вилоятида 169 нафар аёл фермерлар билан шуғулланади. Улар юзлаб хотин-қизларни иш билан таъминлашган. Хўш, қишлоқ хўжалигида гендер тенглик масаласи нечоғлик мухим аҳамият касб этади?

Умуман, мазкур йўналишида вилоята қандай ишлар амалга оширилмоқда ва яна нималарга қўллаби озиломи лозим?

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Тошкент вилояти кенгаси раиси С.Файзирова, Олий Мажлис Сенатининг Хотин-қизлар ва гендер тенглик масалалари кўмитаси раиси М.Қодирхонова ҳамда бошқа маъсуллар гендер тенгликни таъминлаш бўйича ташланган муҳим кадамлар, хусусан, хотин-қизларнинг жамиятдаги ўринни мустаҳкамлаш, салоҳиятли раҳбар аёллар сонини кўпайтириш, шунингдек, қишлоқ хўжалиги соҳасидан гендер жиҳатлари ҳамда Тошкент вилоятида бу борада олиб борилаётган шахslardan.

Унда Федерациянинг Тошкент вилояти кенгаси раиси С.Файзирова, Олий Мажлис Сенатининг Хотин-қизлар ва гендер тенглик масалалари кўмитаси раиси М.Қодирхонова. - Бу аёлларнинг ҳукуклиари ҳақида эмас, балки ёркаган аёлларнинг тенг ҳукук ва имкониятларини таъминлашга қараштаган сиёсат. Кўп ҳолларда шушибунчага нотуғри ёндашиш оқибатида бъози оилаларда келишмовчиликлар ҳам юз бермоқда. Аёл киши қандай масъул лавозимда бўлмасин, уйга қайтгач она, рафиқа

ГЕНДЕР ТЕНГЛИК НЕЧОҒЛИ АҲАМИЯТЛИ?

ва келинлигини унутмаслиги керак. Ана шундагина жамиятда гендер тенглик тўғри таъминланади ва ривожланади.

Тадбирда Тошкент вилоятидаги Гендер тенглик комиссиясининг фаолияти, эришилаётган натижалар, келгуси режалар, қишлоқ хўжалиги соҳасидаги мухим аҳамият касб этади.

- Кишлоқ хўжалигида гендер тенглик мухим аҳамият касб этади, - дейди қишлоқ хўжалиги вазирининг хотин-қизлар ва эркакларнинг ҳукук ва мағафалаларни химояси, жамоа шартномасининг аҳамияти ва бошқа масалаларга доир мазузалар тингланади.

- Кишлоқ хўжалигида гендер тенглик мухим аҳамият касб этади, - дейди қишлоқ хўжалиги вазирининг хотин-қизлар ва эркакларнинг ҳукук ва имкониятларини таъминлашга қараштаган сиёсат. Кўп ҳолларда шушибунчага нотуғри ёндашиш оқибатида бъози оилаларда келишмовчиликлар ҳам юз бермоқда. Аёл киши қандай масъул лавозимда бўлмасин, уйга қайтгач она, рафиқа

Холида ЭГАМБЕРДИЕВА
«ISHONCH»

